A SÖTÉT TETRÁD PÁRKAPCSOLATOKRA GYAKOROLT HATÁSA AZ AFFEKTÍV TEMPERAMENTUMOK TÜKRÉBEN

Lampé Zsófia
DE BTK, Pszichológiai Intézet MA-hallgató
zsofia.lampe@gmail.com

Körmendi Attila
DE BTK, Pszichológiai Intézet, Személyiség- és Klinikai Pszichológiai Tanszék
kormendi.attila@arts.unideb.hu

Összefoglaló

Háttér és célkitűzések: A sötét személyiségvonások (machiavellizmus, narcizmus, pszichopátia, szadizmus) a normál populációban is jelen vannak, és együtt járhatnak bizonyos maladaptív viselkedésekkel a párkapcsolatokban is. Kutatásunk célja ezen vonások és az affektív temperamentumok (depresszív, ciklotím, hipertím, ingerlékeny, szorongó) párkapcsolati összefüggéseinek feltárása, különös tekintettel a szerelmi attitűdökre, szakítási stratégiákra és a hűtlenséggel kapcsolatos vélekedésre.
Módszer: 203 fős, online toborzott minta töltötte ki a *Rövid Sötét Tetrád Kérdőívet,* a *TEMPS-A Temperamentum Kérdőívet,* a *Szerelmi Attitűdök Kérdőívet,* a *Szakítási Stratégiák Kérdőívet,* a *Hűtlenség Kérdőívet,* valamint a demográfiai kérdéseket. A változók közötti kapcsolatokat mediációs elemzésekkel vizsgáltuk, a mediációs modellben az affektív temperamentumok prediktorokként, a Sötét Tetrád-vonások mediátorokként, a párkapcsolati változók pedig kimeneti változókként szerepeltek.
Eredmények: A ciklotím temperamentum pozitív kapcsolatot mutatott a machiavellizmussal, a pszichopátiával és a szadizmussal, valamint indirekt, statisztikai értelemben vett kapcsolatot mutatott a Ludus szerelmi stílussal és a Mania szerelmi stílussal. Az ingerlékeny temperamentum pozitív szignifikáns összefüggést mutatott a narcizmussal, a pszichopátiával és a szadizmussal, továbbá a narcizmus mediáló szerepet játszott a Pragma szerelmi stílus esetében. A hipertím temperamentum pozitívan kapcsolódott a narcizmushoz. A depresszív temperamentum az elkerülés/visszavonulás szakítási stratégiával mutatott szignifikáns összefüggést. A szorongó temperamentum pozitív kapcsolatban állt az Agape szerelmi stílussal. A Sötét Tetrád vonásai közül a machiavellizmus a Ludus szerelmi stílussal és a manipulációval, a pszichopátia pedig a Mania, a Storge és az Agape szerelmi stílusokkal járt együtt.

DOI: 10.17627/ALKPSZICH.2025.2.127

Következtetések: Eredményeink, bár a mediációs elemzések statisztikai, nem pedig oksági értelemben értelmezendők, arra utalnak, hogy az affektív temperamentumok és a sötét személyiségvonások együttesen fontos szerepet játszhatnak a párkapcsolati attitűdök és viselkedések alakulásában, különösen a kevésbé adaptív kapcsolati mintázatok megértésében.

Kulcsszavak: Sötét Tetrád, machiavellizmus, narcizmus, pszichopátia, szadizmus, affektív temperamentum, szerelmi attitűd, szakítási stratégia, hűtlenség

Elméleti háttér

Sötét Tetrád

A *sötét személyiségjegyek* kifejezés a szubklinikai tartományban lévő, szociálisan nemkívánatos vonások összességére utal. Ezek nem elég szélsőségesek ahhoz, hogy a klinikai szintet elérjék, azonban az ilyen vonásokkal jellemezhető személyek jól boldogulhatnak, sőt, kibontakozhatnak és sikereket érhetnek el a mindennapi munkahelyi, iskolai és a tágabb közösségben (Bonfá-Araujo et al., 2022).

A pszichopátia, a machiavellizmus és a narcizmus hármasa, vagyis a Sötét Triád nemrég kibővült a szadizmussal, így a négy vonás együtt alkotja a Sötét Tetrádnak nevezett konstruktumot (Chabrol et al., 2009; Paulhus, 2014).

A narcizmus magasabb szintjével jellemezhető személyeknél megfigyelhető a nagyképűség, az exhibicionizmus és az arrogancia (Glover et al., 2012). A lélektan a narcizmus két fajtáját különbözteti meg: a grandiózus (nagyzásos) és a sérülékeny (mimóza) narcizmust (Paál, 2014). A grandiózus narcisztikusok exhibicionisták, felsőbbrendűségüket hangoztatják, versengők és reziliensek (Houlcroft et al., 2012). A sérülékeny narcizmus rejtettebb, az érintettek érzékenyek a kritikára, visszahúzódóak, de belsőleg grandiózusak (Paál, 2014). Itt fontos megemlíteni, hogy a DSM-5 továbbra is csak a grandiózus narcizmusra jellemző tüneteket taglalja, minimális kitekintéssel a vulnerábilis narcizmusra, amelynek ilyen módon nincsenek hivatalosan leírt diagnosztikai kritériumai. Back és munkatársai (2013) a narcizmus két dimenzióját, a csodálatot és a rivalizálást különítik el, amelyek az önbizalom és az interperszonális konfliktusok közötti egyensúlyt tükrözik. Edershile és Wright (2021) szerint a narcizmus fluktuál a grandiozitás és a sebezhetőség között.

A machiavellizmusban magasabb szintet elérő személyeknél az elsődleges vonások a manipuláció, a hízelgés, a cinizmus és más, a saját érdekeiket kiszolgáló viselkedések (Collison et al., 2018). A machiavellista személyek az etikai és társadalmi szabályokat kevéssé veszik figyelembe (Kapoor, 2015), viszont körültekintőbbek és kevésbé impulzívak, mint a szubklinikus pszichopaták (Williams et al., 2010). Empátiás képességük és együttműködési hajlamuk alacsony, és csak abban az esetben hajlandóak a segítségnyújtásra, ha abból valamilyen hasznuk származik (Bereczki et al., 2007, 2010).

A magasabb pszichopátia az empátia hiányával és impulzív viselkedéssel jár, és ezek az emberek hajlamosak az antiszociális viselkedésre (Patrick, 2018). A pszichopátia két fő kategóriára bontható. Az elsődleges vagy primer pszichopátia esetén jellemző a szorongás alacsony szintje,

az antiszociális viselkedés, a bűntudat hiánya és a tanulásra, belátásra való képtelenség. A másodlagos vagy szekunder pszichopatáknál átlagosnál többször fordul elő szorongás, ennél a típusnál az antiszociális viselkedés a saját belső konfliktusaikra és érzelmi feszültségükre adott válaszreakcióként jelenik meg (Karpman, 1948). A szubklinikus pszichopátia az antiszociális személyiségzavar nem patológiás megfelelője. Az antiszociális személyiségzavar DSM-5 szerinti diagnosztikus kritériumai között szerepel a társas normákhoz való alkalmazkodásra való képtelenség, a csalási hajlam, az impulzivitás, az előrelátás hiánya, az irritabilitás és agresszivitás, a saját és mások biztonságának figyelmen kívül hagyása, a felelőtlenség, valamint a bűntudat és a megbánás hiánya (American Psychiatric Association, 2013).

A mindennapi szadizmusban elért magasabb értékek mások verbális, fizikai és pszichés megkárosításával járnak együtt, amelyet pusztán a kegyetlenség élvezete motivál (Buckels et al., 2013). A szadizmust hagyományosan klinikai rendellenességnek tekintették, de egyre nagyobb tudományos érdeklődés mutatkozik az iránt, hogy ez a vonás a személyiség normál tartományába is beletartozhat. A szadista személyiség a másokkal szembeni kegyetlenségre való tartós hajlamként fogható fel (Buckels, 2018).

A hétköznapi szadizmus abban nyilvánul meg például, amikor az emberek élvezettel néznek erőszakos filmeket vagy játszanak erőszakos játékokat, így kielégítve szadista hajlamaikat (Buckels et al., 2013). Bár ezek a tevékenységek nem feltétlenül szexuálisak vagy bűnügyi jellegűek, a kegyetlenségből fakadó öröm ugyanúgy jelen van. Emiatt nevezték el ezt a jelenséget hétköznapi szadizmusnak (Paulhus & Dutton, 2016).

A Sötét Tetrád négy vonására egyaránt jellemző az érzéketlen kizsákmányolás és az empátia hiányának átható mintázata (Buckels et al., 2013; Paulhus, 2014). Negatívan korrelálnak az erkölcsi és kapcsolati területekkel, jellemző rájuk a kontraproduktív munkahelyi viselkedés, a csalás az akadémiai környezetben, a hűtlen viselkedés a romantikus kapcsolatokban, valamint az antiszociális viselkedés és attitűdök számos társadalmi kontextusban (Furnham et al., 2013; Paulhus, 2014).

A szakirodalom egyértelműen alátámasztja, hogy a sötét személyiségvonások kialakulását és kifejeződését jelentős mértékben befolyásolják a környezeti tényezők. A negatív vagy elutasító szülői nevelési stílus, az inkonzisztens fegyelmezés, valamint a gyermekkori bántalmazás és elhanyagolás összefüggésbe hozható a machiavellizmus, a narcizmus és a pszichopátia magasabb szintjeivel felnőttkorban (Nickisch et al., 2020; Pineda et al., 2023; Vernon et al., 2008). Emellett a korai családi és kortárs kapcsolatok minősége, valamint a társas visszautasítás szintén hozzájárulhat ezen vonások fokozott megjelenéséhez (Plouffe et al., 2023). Tágabb társadalmi és kulturális tényezők is szerepet játszhatnak a sötét vonások eloszlásában, amint azt több országra kiterjedő vizsgálatok is jelzik (Csathó & Birkás, 2018). Összességében a kutatások arra utalnak, hogy a sötét személyiségvonások környezet-genetika interakcióban alakulnak, ahol a fejlődési tapasztalatok módosíthatják a biológiai hajlam kifejeződését.

Affektív temperamentum

Az emberi személyiségnek a négy különböző temperamentumtípus mentén való értelmezése Hippokratészig és Arisztotelészig

nyúlik vissza (Akiskal & Akiskal, 2007). Az ókori görög és római orvoslás humorális elmélete a temperamentumokat az érzelmi válaszkészség egyéni formáinak tekintette (Pompili et al., 2008). Ez alapján Kraepelin (1921) négy különböző temperamentumtípust (depressziós, mániás, ciklotímiás és irritábilis) javasolt, amelyeket a főbb érzelmi állapotok szubklinikai megnyilvánulásaiként írt le.

Az affektív temperamentumok egyik jellemzője, hogy már születéstől kezdve megnyilvánulnak, és jellemzően később sem változnak, illetve a különböző hangulatzavarok előfutárai lehetnek (Akiskal et al., 2005; Pompili et al., 2012; Vázquez et al., 2012).

A depresszív temperamentumú emberek jellemzően passzívak és csendesek, de megjelenhet náluk a szkeptikusság és hiperkritikusság, gyakran panaszkodás formájában. Pozitív tulajdonságuk lehet a lelkiismeretesség és a fegyelmezettség, azonban ezeket gyakran megakasztja a csökkentértékűség és kudarcra ítéltség folyamatosan visszatérő érzése (Pléh, 2021).

A ciklotím temperamentumot hirtelen hangulatváltások jellemzik, amelyek fennmaradása pár napig jellemző. Ezek olyan ellentétes hangulatváltozások, mint a lomhaság és a fokozott energia, az alacsony önbizalom és a túlzott magabiztosság, valamint a kreatív gondolkodás és a tompa vagy zavaros gondolatok közötti viselkedésbeli váltakozások (Akiskal et al., 2000). A biológiai funkciókat is igen magas fokú változékonyság jellemzi, így a hiperszomnia és az inszomnia váratlan egymásutánisága is (Pléh, 2021). A ciklotímiás temperamentum fő jellemzője a labilis, gyors hangulatváltozás, a változó energiaszint, az önértékelés és szocializáció, emellett a tehetségesség és a dilettánsság váltakozása is. Azonban az ezzel a temperamentummal rendelkező egyén érzékelése éles, az érzelmei intenzívek, és romantikus tulajdonságokkal is rendelkezik (Akiskal et al., 2005).

Az ingerlékeny temperamentumot a kedvetlenségre és a panaszkodásra való hajlam jellemzi (Akiskal & Mallya, 1987). Az ilyen temperamentummal rendelkezők hangulata főként borongós, hiperkritikus, sokszor tolakodó, sőt akár erőszakos is lehet. Viselkedésükre jellemző még a nyugtalanság és az impulzivitás is, ami döntően negatív érzelmi tónussal is párosul (Pléh, 2021). Ezek mellett ingerlékeny, szkeptikus és kritikus (ami sokszor intellektuális erénynek tekinthető), de egyébként az összes temperamentum közül a legsötétebb természetűek. Mogorvák, panaszkodók, elégedetlenek; hajlamosak a dühre, sokszor erőszakosak, és szexuálisan féltékenyek (Akiskal et al., 2005).

A hipertím temperamentumra jellemző a társaságkedvelés, a fokozott energia és vidámság, de túlzott magabiztosságuk, vakmerő viselkedésük és nagyzásos fantáziáik nemkívánatos következményekhez vezethetnek (Akiskal et al., 2000). Jellemző még rájuk a promiszkuitás, az élménykeresés és a gátlástalanság (Pléh, 2021). E temperamentum pozitív tulajdonságai közé tartozik az optimizmus, a magabiztosság, az ékesszólás, a fáradhatatlanság, a céltudatosság és a kockázatvállalás, de hajlamosak tolakodó természetüket nem elismerni (Akiskal et al., 2005).

A szorongó temperamentumot pesszimizmus, erősen önkritikus, komor és túlzott aggodalmaskodásra való hajlam jellemzi. Ehhez tartozik még a személyes kudarccal való túlzott foglalkozás, az asszertivitás hiánya, az önmegtagadás és a másoknak való megfelelésre törekvés (Akiskal et al., 2005).

A sötét vonások és az affektív temperamentumok kapcsolatát feltáró kutatások eddig nem igazán születtek, egy 2024-es

tanulmány (Mento et al., 2024) a Sötét Triád esetében vizsgálta ezeket az összefüggéseket. Mento és munkatársai a párkapcsolati elégedettségre gyakorolt hatását elemezte ezeknek a vonásoknak. Eredményeik szerint a depresszív, az ingerlékeny és a hipertím típusok pozitív előrejelzői a pszichopátiás vonásnak, a ciklotím és az ingerlékeny típusok pozitív, a szorongó temperamentum pedig negatív előrejelzője a machiavellizmusnak. A depresszív, az ingerlékeny és a hipertím temperamentumok pedig pozitívan előre jelzik a narcizmus vonását.

Szerelmi Attitűd

Lee a Colors of Love: An Exploration of the Ways of Loving című könyvében (1973) mutatta be a szerelem színkörelméletét. Modelljében három elsődleges, három másodlagos és kilenc harmadlagos szerelmi stílust határozott meg, amiket a hagyományos színkörrel írt le. A három elsődleges az Eros, a Ludus és a Storge. Az elsődleges típusok keverékéből alakulnak ki a másodlagos típusok. Ezek a Pragma, (Storge és a Ludus kombinációja), a Mania (Eros és a Ludus kombinációja) és az Agape (Eros és a Storge kombinációja) (Raffagnino & Puddu, 2018).

Az Eros szerelmi stílus képviselője az ideális fizikai megjelenés alapján keres partnert. Az erotikus szerető általában boldog gyerekkorral, kiegyensúlyozott életvitellel rendelkezik, és készen áll a szerelemre, de nem keresi görcsösen. Világosan meg tudja fogalmazni, mi vonzza fizikailag, és a kapcsolat mélyülésével egyre specifikusabb elvárásai lesznek. Gyorsan kitárulkozik, beleértve a szexuális intimitást is, és ezt várja el a másiktól is. Élvezi az érzelmi intenzitást anélkül, hogy birtokolná a másikat, és magabiztos a szerelemben (Lee, 1973, 1977).

Ovidius Ludus kifejezése a játékos szerelemre egy olyan szerelmi stílust ír le, amely nyitott, nagyobb szabadságot enged meg, és elfogadja a sokszínűséget. Képviselőik vigyáznak arra, hogy ne vonódjanak be túlságosan érzelmileg, a féltékenységet kerülik, több rövidebb életű kapcsolat jellemzi őket. A ludikus szerelmes nem elkötelezett, különböző partnereket váltogat, és kapcsolatai illeszkednek meglévő életviteléhez. Kerüli a túl sok találkozást, hogy megelőzze az érzelmi kötődést. A szexet szórakozásnak tekinti, és ha a kapcsolat már nem élvezetes, könnyedén véget vet neki. Ideális helyzet számára, ha egyszerre több partnere van, akik nem tudnak egymásról (Lee, 1977).

Lassabban fejlődő szerelmi stílus mutatkozik meg a Storge szerelmi attitűdben, amely barátságon és hosszú távú elköteleződésen alapul. A storgikus szerelmesek számára a társaság és a közös érdeklődés fontos, nem az ideális típus megtalálása. Stabil családból származnak, és a kapcsolatban a barátságot, szeretetet keresik. Kerülik a szélsőséges érzelmeket, esetükben a szexuális intimitás fokozatosan alakul ki, az elkötelezettség után. A kapcsolat biztonsága miatt nem aggódnak, és a távollétet is jól viselik (Lee, 1977).

Ezzel ellentétben a Mania megszállott, féltékeny és érzelmileg intenzív szerelmi stílus, ami állandó foglalatosságot és szeretetmegerősítést igényel. A mániás szerető ambivalens, egyszerre intenzíven szeret és manipulál, ami feszültséget okoz a kapcsolatban. Gyakran magányos, boldogtalan gyermekkort feltételez, és jellemző erre a típusra, hogy bizonytalan a vonzalmaiban. Általában megszállott a partnerével, riválisokat képzel el, és figyelmen kívül hagyja a kapcsolat problémáinak jeleit, amíg már késő nem lesz (Lee, 1977).

Ennél józanabb a Pragma típus, ő a fontos „statisztikai mutatókat" figyeli meg a lehetséges partnerrel kapcsolatban. A potenciális partner objektív jellemzőire – mint a képzettség, hivatás, vallás és életkor – figyel. A pragmatikus szerető racionálisan választ, a Ludus manipulativitását ötvözve a Storge társaságkeresésével. Listát készít elvárásairól, és a legvalószínűbb helyeken keres partnert. Ez a stílus jellemző az elrendezett házasságokra (Lee, 1977).

Az Agape stílust az önzetlen szeretet jellemzi, amely viszonzás nélkül szeret. Az agapikus szerető gyengéd és gondoskodó, értelem vezérli, és inkább eszményként létezik. Kötelességként éli meg a szeretetet, amelyet nem az érzések, hanem az akarat irányít. Általában idősebb és érettebb személyekre jellemző. Ennél a típusnál a szeretet bárkire irányulhat, függetlenül annak tulajdonságaitól (Lee, 1977).

Jonason és Kavanagh (2010) eredményei szerint a sötét személyiségvonások magasabb szintje elsősorban a Ludus szerelmi stílussal jár együtt, amelyet az érzelmi távolságtartás, a játékosság, ugyanakkor az elköteleződés hiánya jellemez. Különösen a pszichopátia és a machiavellizmus mutatott erősebb kapcsolatot a felszínesebb, rövid távú párkapcsolati mintákkal, míg az érzelmi közelséget hangsúlyozó szerelmi stílusok kevésbé voltak jellemzőek ezeknél a vonásoknál.

Szakítási stratégiák

A romantikus kapcsolat felbomlását distressz követi, és ezt nagyban befolyásolja, hogy az emberek milyen stratégiát alkalmaznak a szakítás tényének, vágyának a közlésére (Collins & Gillath, 2012). A stratégiák általában a közvetlenség szintje és a másik fél felé kifejezett gondoskodás vagy aggodalom mértéke szerint változnak (Baxter, 1982; Sprecher et al., 2010). Azok a stratégiák, amelyek a közvetett kommunikációra épülnek, mint például a partner kerülése, kevesebb együttérzést tükröznek, és a szakítás utáni negatívabb kimenetelekkel hozhatók kapcsolatba. Ezzel szemben a közvetlenebb szakítási stratégiák, mint például a szakítási vágy nyílt kifejezése, a partner iránti nagyobb együttérzést és aggodalmat mutatják, és kevesebb negatív kimenetellel járnak együtt (Sprecher et al., 2010).

Collins és Gillath (2012) hétféle szakítási stratégiát azonosított. Kimutatták, hogy ezek a különböző stratégiák befolyásolják a szakítás utáni kimeneteleket. Ezeket vizsgálva Brewer és munkatársai (2023) kutatása arra az eredményre jutott, hogy a romantikus kapcsolatok megszüntetésekor a Sötét Triád személyiségvonásaival magasabb szinttel rendelkező egyének nagyobb valószínűséggel alkalmaznak manipulatív szakítási stratégiákat, és kisebb valószínűséggel használnak olyanokat, amelyek empátiát vagy együttérzést feltételeznek.

Hűtlenség

A legsúlyosabb sérüléseket egy párkapcsolaton belül vitathatatlanul a hűtlenség képes okozni. Leginkább a kapcsolat stabilitását ássa alá. Bizalmatlanságot és konfliktusokat szül, és súlyosan károsítja a pár összetartozás-érzését (Agnew et al., 1998; Charny & Parnass, 1995). A hűtlenség sokféle formában és tevékenységben megjelenhet, mint például viszony, házasságon kívüli kapcsolat, megcsalás, szexuális együttlét harmadik féllel, csókolózás, barátságon túli érzelmi kapcsolatok, internetes kapcsolatok és pornográfia használat is (Nagurney & Thornton, 2011). A hűtlenség az intimitás

kizárólagosságára vonatkozó szerződés elárulása, amelyet a pár hallgatólagosan vagy kimondva kötött egymással. A hűtlenséggel az érzelmi és szexuális intimitás a másik partner beleegyezése nélkül irányul másfelé az elkötelezett kapcsolattól.

Alfred Kinsey és munkatársai (2003) két típusát különböztették meg a hűtlenségnek, az érzelmi és a szexuális hűtlenséget. Szexuális hűtlenségnek azt tekintik, ha valaki a partnerén kívül is létesít szexuális kapcsolatot, míg az érzelmi hűtlenség az, amikor valaki másba és nem a partnerébe szerelmes (Whitty & Quigley, 2008).

Következményei ellenére a hűtlenség kifejezetten gyakori jelenség a mindennapokban. A szexuális hűtlenség előfordulásának gyakorisága a reprodukciós késztetéssel is összefüggésben lehet, de sokan hajlamosak lehetnek rá a párkapcsolati elégedettségüktől függetlenül is (Weeks et al., 2003).

Az érzéketlenség, az antiszociális hajlam és az empátia hiánya olyan személyiségvonások, melyek hűtlenségre hajlamosítanak (Schmitt, 2004). Az olyan sötét személyiségvonások pedig, mint a machiavellizmus, a narcizmus és a pszichopátia, egyértelmű összefüggést mutatnak a hűtlenséggel, illetve annak szándékával (Buss & Shackelford, 1997; McHoskey, 2001).

A hűtlenséget elkövetők általában igyekeznek elérni, hogy elsődleges kapcsolatuk fennmaradjon más romantikus vagy szexuális kapcsolat keresése során is. Az evolúciós pszichológiai megközelítés szerint ez a viselkedési minta egy biztonsági stratégia része is lehet az utódok változatos genetikai profiljának biztosítása érdekében (Belsky et al., 1991). A hűtlenséggel összefüggő viselkedési mintázatokban jelen vannak a szituációs szempontok és a stratégiai tervezés is (Cooper & Peterson, 1980).

Számos összefüggés mutatható ki a hűtlenség és a sötét személyiségvonások között, amelyek pszichológiai és személyiségbeli nézőpontokat érintenek. Például a pszichopátiás impulzivitás (Newman et al., 1987) valószínűleg hozzájárul a hűtlenséghez, ahogyan a narcisztikus jogosultság is (Emmons, 1987). A narcizmus ezenkívül összefügg a párkapcsolati elégedetlenséggel (Campbell & Foster, 2002), ami szintén előre jelzi a hűtlenséget (Weeks et al., 2003). A narcisztikus egyének partnerei sosem tudnak megfelelni az elvárásoknak (Foster et al., 2006), ami más kapcsolatok megismerésére is késztetheti őket (Capmbell & Foster, 2002). Emellett a magas szintű narcisztikusok hajlamosak az impulzivitásra (Jones & Paulhus, 2011) és az önpusztításra (Vazire & Funder, 2006), hasonlóan a magas értékű pszichopátiával rendelkezőkhöz (Cleckley, 1976; Hare, 1999).

A titoktartás és az előrelátás a machiavellista vonáshoz kapcsolódó tulajdonságok. Stratégiai tervezésük okán a machiavellizmusban magas szintű egyének rendelkeznek impulzuskontrollal (Jones & Paulhus, 2011) és számító természettel (Williams et al., 2010), amik szükségesek a megtévesztéshez, miközben csökkentik a káros következmények előfordulásának esélyét. Azaz a machiavellista egyének képesek a legnagyobb valószínűséggel arra, hogy hűtlenek legyenek, de úgy, hogy ezzel ne ássák alá az elsődleges kapcsolatukat. A machiavellista egyének a szituációs szempontokat is figyelembe veszik, amikor félrelépést követnek el (Cooper & Peterson, 1980). Amikor hűtlenséget követnek el, az valószínűleg stratégiai, nem pedig impulzív okokból történik (Jones & Paulhus, 2011).

Jones és Weiser (2014) a Sötét Triád vonásait a romantikus kapcsolatok kontextusában vizsgáló tanulmányukban azt

találták, hogy mind a pszichopátia, mind a machiavellizmus előre jelezte a párkapcsolati hűtlenséget, de csak a pszichopátiás hűtlenség vezetett a kapcsolat végéhez, míg a machiavellizmusnál nem. Ezek alapján a magas értékű machiavellizmussal rendelkezők jobban elkerülik a félrelépést, ami valószínűleg a partnerük manipulálásának következménye, vagy a kisebb kockázatú lehetőségeket választják ki a félrelépésre.

Vizsgálat

Hipotézisek

A jelen kutatás célja, hogy feltérképezzük, vajon a normál populáció körében előforduló sötét vonások befolyásolják-e a párkapcsolatokat, a Sötét Tetrád vonásaiban magasabb szinttel rendelkezők másképpen viselkednek-e partnerükkel a romantikus kapcsolat bizonyos aspektusaiban, illetve mindezekre hogyan hatnak a születéstől jelen lévő affektív temperamentumok magasabb értékei.

A fenti elméleti megközelítések alapján indokoltnak gondoltuk az affektív temperamentumokat prediktorként bevonni a Sötét Tetrád személyiségvonásai és a párkapcsolati kimenetek közötti összefüggések vizsgálatába. Az affektív temperamentumok a személyiség biológiailag megalapozott, korán megjelenő és relatíve stabil komponenseinek tekinthetők, amelyek ugyanakkor érzékenyek a korai környezeti hatásokra és fejlődési tapasztalatokra (Akiskal et al., 2005; Pompili et al., 2012; Vázquez et al., 2012). Ebben az értelemben hidat képezhetnek a veleszületett diszpozíciók és a későbbi komplex személyiségvonások, illetve viselkedési mintázatok között. A *life history* elmélet értelmezési keretében a kedvezőtlen, kiszámíthatatlan vagy érzelmileg instabil fejlődési környezet olyan affektív működésmódokat erősíthet meg (pl. fokozott érzelmi labilitás, ingerlékenység vagy impulzivitás), amelyek később hozzájárulhatnak a gyors életstratégiákhoz kapcsolódó személyiségvonások – így a Sötét Tetrád dimenziói – kifejeződéséhez (Csathó & Birkás, 2018). E megközelítés nem oksági értelemben tételezi a temperamentumok közvetítő szerepét, hanem statisztikai-mediációs keretben értelmezi azokat olyan mechanizmusokként, amelyek részben magyarázhatják, hogy a sötét személyiségvonások miként kapcsolódnak különböző párkapcsolati attitűdökhöz és viselkedési kimenetekhez.

A ciklotím temperamentum érzelmi labilitással, impulzivitással és interperszonális inkonzisztenciával járhat (Akiskal et al., 2005), ami hozzájárulhat a manipulációra és stratégiai kapcsolati működésre való hajlamhoz. A machiavellizmusra jellemző az érzelmi távolságtartás és az instrumentális kapcsolatkezelés (Christie & Geis, 1970; Jones & Paulhus, 2009), ami összhangban áll a Ludus szerelmi stílus játékos, alacsony elköteleződéssel járó kapcsolati orientációjával (Hendrick & Hendrick, 1986; Lee, 1973). Korábbi kutatások a machiavellizmust a rövid távú párkapcsolati stratégiákkal és a Ludus stílussal hozzák összefüggésbe (Akiskal et al., 2005; Jonason & Kavanagh, 2010). Feltételezhető ezért, hogy a ciklotím temperamentum a machiavellista interperszonális működésen keresztül kapcsolódik a Ludus szerelmi stílushoz. Az ingerlékeny temperamentum alacsony frusztrációtoleranciával, impulzív dühreakciókkal és konfliktusos interperszonális működéssel járhat (Akiskal et al., 2005), ami hozzájárulhat az önértékelést védő személyiségmintázatok kialakulásához.

A narcizmusra jellemző az énfókusz, az empátia alacsonyabb szintje és a dominanciára törekvés (Foster et al., 2006; Morf & Rhodewalt, 2001), amelyek konfliktushelyzetekben manipulációs stratégiák alkalmazását erősíthetik. A kutatások szerint a narcizmus összefügg az antagonisztikus kommunikációval és a kevésbé konstruktív párkapcsolati konfliktuskezeléssel (Campbell & Foster, 2002). Ezért feltételezhető, hogy az ingerlékeny temperamentum a narcizmuson keresztül kapcsolódik a manipulációs szakítási stratégiához.

A hipertím temperamentum magas aktivitással, társas nyitottsággal, impulzivitással és élménykereséssel jellemezhető (Akiskal et al., 2005). Az impulzivitás és a gátlástalanság a pszichopátia fontos komponensei (Hare, 2003; Patrick et al., 2009). A pszichopátiás vonások összefüggnek a rövid távú párkapcsolati stratégiákkal, a szexuális kockázatvállalással és a hűtlenséggel (Jonason et al., 2009; Jones & Weiser, 2014). Feltételezhető ezért, hogy a hipertím temperamentum a pszichopátián keresztül kapcsolódik a hűtlenséghez.

A fenti elméleti összefoglalás alapján a hipotéziseink a következők:

- H1: Feltételezzük, hogy a ciklotím temperamentum pozitív kapcsolatban áll a machiavellizmussal, amely pozitívan összefügg a Ludus szerelmi stílussal. Továbbá feltételezzük, hogy a machiavellizmus mediálja a ciklotím temperamentum és a Ludus szerelmi stílus közötti kapcsolatot.
- H2: Feltételezzük, hogy az ingerlékeny temperamentum pozitív kapcsolatban áll a narcizmussal, amely pozitívan összefügg a manipulációs szakítási stratégiával. Feltételezzük továbbá, hogy a narcizmus mediálja az ingerlékeny temperamentum és a manipulációs szakítási stratégia közötti kapcsolatot.
- H3: Feltételezzük, hogy a hipertím temperamentum pozitív kapcsolatban áll a pszichopátiával, amely pozitívan összefügg a hűtlenséggel. Feltételezzük továbbá, hogy a pszichopátia mediálja a hipertím temperamentum és a hűtlenség közötti kapcsolatot.

Módszerek

A vizsgálatban $N = 203$ személy vett részt, közülük $n = 170$ nő. Átlagéletkoruk 35,5 év ($SD = 12{,}1$). A minta nagyobb része felsőfokú végzettséggel rendelkezik (62%), a családi állapotot tekintve a jelentősebb rész valamilyen párkapcsolati formában él (69% házas, 24% párkapcsolatban és 12% élettársi kapcsolatban). A gyermektelenek aránya 53%, a gyermekkel rendelkezőké 47%.

A vizsgálat kutatásetikai engedéllyel rendelkezik, amelyet a Debreceni Egyetem BTK Pszichológiai Intézetének Kutatásetikai Bizottsága adott ki. Az adatfelvétel 2024. 02. 28. és 2024. 03. 22. között zajlott. A résztvevők toborzása elsősorban kényelmi mintavétellel történt, online felületeken (közösségi média, levelezőlisták) közzétett felhívások segítségével. A mintavétel ezután hólabdamódszerrel egészült ki, ami során a résztvevőket arra kértük, hogy a kérdőívet osszák meg ismerőseikkel. A vizsgálatba kerülés önkéntes és anonim módon zajlott, a részvételhez írásos tájékoztatást kaptak a résztvevők, a kitöltéshez beleegyezés volt szükséges. A vizsgálat nem klinikai mintán készült, diagnosztikai szűrés nem történt, azonban a kérdőív csak nagykorú személyek számára volt elérhető.

A kutatás betartja a helsinki nyilatkozatban *(WMA Helsinki Nyilatkozat – Az emberen végzett orvostudományi kutatások etikai elvei)* szereplő alapelveket.

Mérőeszközök

Több mérőeszközt is használtunk.

A demográfiai kérdőívben a válaszadók nemére, korára, kapcsolati státuszára, végzettségére és gyermekeire kérdeztünk rá.

A Rövid Sötét Tetrád Kérdőív (Paulhus et al., 2021) 28 itemet tartalmaz (alskálánként hét tétel). A tételeket 5 fokú Likert-skálán kell értékelni. Négy alskálája a machiavellizmus, a narcizmus, a pszichopátia és a szadizmus szubklinikai formáit méri. A kérdőív magyar adaptációját nemzetközi ajánlások szerint készítettük el: három fordító elkészítette a magyar verziót, amit egy kettős anyanyelvű fordító visszafordított angolra. A két változat között nem volt lényeges eltérés. A végleges verziót öt független személy véleményezte, ez alapján még kisebb módosítások történtek. Jelen mintán a vizsgált faktorok Cronbach-α-értékei a következők: teljes skála: 0,85; machiavellizmus: 0,66; narcizmus: 0,79; pszichopátia: 0,65; szadizmus: 0,79.

A *TEMPS – A Temperamentum Kérdőív* 40 állítást tartalmaz, a válaszadónak igennel vagy nemmel kell jelölnie, hogy az adott állítás jellemző-e rá, vagy nem. Az öt alskála méri az öt affektív temperamentumtípust, ezek a depresszív, a ciklotím, a hipertím, az ingerlékeny és a szorongó típusok. A vizsgálatban használt magyar rövid változatot Láng András és munkatársai készítették (Lang et al., 2018). Jelen vizsgálatban a vizsgált faktorok Cronbach-α-értékei a következők: teljes skála: 0,77; depresszív: 0,84; ciklotím: 0,82; hipertím: 0,54; ingerlékeny: 0,64; szorongó: 0,85.

A *Szerelmi Attitűdök Kérdőív* eredeti mérőeszköze (Hendrick et al., 1998) 24 tételből áll, négy-négy tétel mind a hat szerelmi stílusra, amelyek a következők: Eros, Ludus, Storge, Pragma, Mania, Agape. A megadott tételeket 5 pontos Likert-skálán kell értékelni. A magyar adaptációt, a Szerelmi Attitűdök Kérdőívet (LAS-HSF) Meskó Norbert és Zsidó András Norbert készítették (Meskó & Zsidó, 2022). Jelen kutatásban a vizsgált faktorok Cronbach-α-értékei a következők: teljes skála: 0,77; Eros: 0,84; Ludus: 0,71; Storge: 0,84; Pragma: 0,73; Mania: 0,74; Agape: 0,85.

A *Szakítási Stratégiák Kérdőív* (Collins & Gillath, 2012) 43 tételből áll, és hétféle szakítási stratégiát mér. Ezek az elkerülés/visszavonulás, a pozitív hangnem/önvád, a nyílt konfrontáció, a költségátruházás, a manipuláció, a távolságtartó/közvetett kommunikáció és a deeszkaláció. A kitöltőknek egy 7 pontos Likert-skálán kell meghatározni, hogy milyen gyakran használják az egyes stratégiákat a romantikus partnerrel való szakításnál. A kérdőív magyar adaptációját nemzetközi ajánlások szerint készítettük el: három fordító elkészítette a magyar verziót, amit egy kettős anyanyelvű fordító visszafordított angolra. A két változat között nem volt lényeges eltérés. A végleges verziót öt független személy véleményezte, ez alapján még kisebb módosítások történtek. Jelen mintán a vizsgált faktorok Cronbach-α-értékei a következők: teljes skála: 0,90; Elkerülés/visszavonulás: 0,92; Pozitív hangnem/önvád: 0,81; Nyílt konfrontáció: 0,84; Költségátruházás: 0,85; Manipuláció: 0,87; Távolságtartó/közvetett kommunikáció: 0,77, Deeszkaláció: 0,73.

A *Hűtlenség Kérdőív* (The Infidelity Questionnaire) ellenőrzőlista-formátumú, és 19 állításból áll. A résztvevőknek meg kell határozniuk, hogy az egyes állításokat hűtlenségnek tekintik-e vagy sem. Öt alskálája az egyéb elköteleződés, a szexuális tevékenység, a fantázia, a szuggesztivitás és a bizalom. A kérdőívet kifejezetten egy vizsgálathoz (Nagurney & Thornton, 2011) készítették, ahol a Cronbach-α értéke 0,76 volt. A kérdőív magyar adaptációját nemzetközi ajánlások szerint készítettük el: három fordító elkészítette a magyar verziót, amit egy kettős anyanyelvű fordító visszafordított angolra. A két változat között nem volt lényeges eltérés. A végleges verziót öt független személy véleményezte, ez alapján még kisebb módosítások történtek. Jelen vizsgálatban a kérdőív összpontszámával dolgoztunk, melynek Cronbach-α-értéke: 0,75 volt.

Eljárás

A mediációs elemzéseket Jamovi 2.6.2. statisztikai szoftverben végeztük, lineáris regresszión alapuló, többszörös mediációs modellek alkalmazásával. Az indirekt hatások becslése a standard (Delta) módszerrel történt, a szignifikancia vizsgálata *z*-értékek és 95%-os konfidenciaintervallumok alapján. Bootstrap eljárást nem alkalmaztunk. A közvetítő változók egyidejű bevonásával több indirekt út került tesztelésre, azonban többszörös tesztelésre vonatkozó korrekció nem történt, ezért az eredményeket exploratív jellegűnek tekintjük, és konzervatív értelmezési keretben tárgyaljuk.

Eredmények

A vizsgálat során a sötét személyiségvonások (machiavellizmus, narcizmus, pszichopátia, szadizmus) közvetlen hatásait elemeztük a szerelmi attitűdökre, szakítási stratégiákra és a *Hűtlenség Kérdőív* összpontszámára. Emellett feltártuk az affektív temperamentumok (depresszív, ciklotím, hipertím, ingerlékeny, szorongó) közvetlen és közvetett hatásait is, amelyek a sötét vonásokon keresztül fejtik ki befolyásukat. Itt fontos kiemelni, hogy a mediációs elemzések statisztikai, nem pedig oksági értelemben értelmezendők.

Leíró statisztikák

1. táblázat. A minta kérdőíves leíró statisztikái

Skála	N	Átlag	Szórás	Min	Max
Rövid Sötét Tetrád	203	67,3	14,12	36	113
TEMPS-A	203	15,7	5,65	2	29
Szerelmi Attitűdök	203	58,9	15,10	0	85
Szakítási Stratégiák	203	125	39,2	0	278
Hűtlenség	203	10,8	3,28	0	17

A Sötét Tetrád vonásait szándékosan normál populáción vizsgáltuk, hétköznapi emberek között. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a mindennapi életben hogyan hat ezek magasabb értéke a szoros személyes kapcsolatok bizonyos aspektusaira. A *2. táblázat*ban látszik, hogyan alakultak az értékek ebben a mintában.

Az affektív temperamentumok közül a hipertím temperamentum volt a legjellemzőbb a mintára, a szorongó pedig a legkevésbé.

2. táblázat. A Sötét Tetrád és az affektív temperamentumok szerinti leíró statisztikák

Skála	N	Átlag	Szórás	Min	Max
Machiavellizmus	203	21,30	4,84	9	35
Narcizmus	203	18,51	5,19	7	33
Pszichopátia	203	14,59	4,41	7	30
Szadizmus	203	12,89	5,11	6	35
Depresszív	203	2,51	2,88	0	11
Ciklotím	203	3,45	2,74	0	9
Hipertím	203	4,68	1,60	0	7
Ingerlékeny	203	3,89	2,14	0	9
Szorongó	203	1,18	1,29	0	3

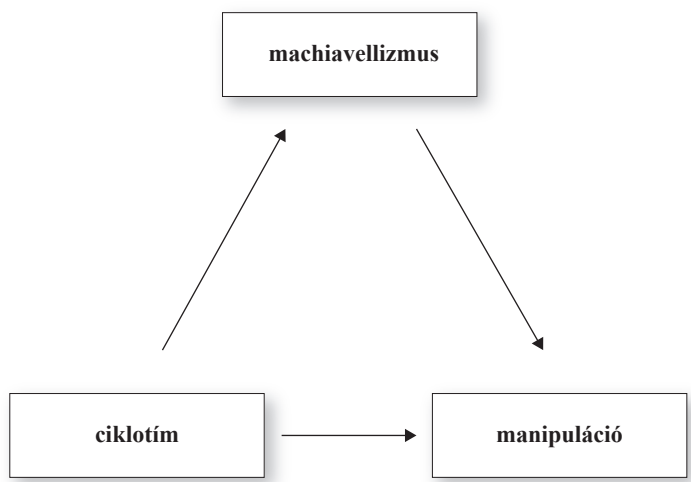
A *3. táblázat*ban látszik, hogy a szerelmi stílusok közül a mintára leginkább az Eros (szenvedélyes, romantikus szerelem), legkevésbé a Ludus (játszmázó, elköteleződés nélküli szerelem) volt jellemző. Ami érdekes, hogy az Agape, az önzetlen, önfeláldozó szerelem, ami Lee szerint inkább eszményi, mint létező típus és szerinte nagyon ritka, itt a mintában viszonylag magas átlagpontszámot kapott.

A mintára legjellemzőbb szakítási stílus a pozitív hangnem/önvád, amelyben a szakító fél igyekszik kíméletes, empatikus módon lezárni a kapcsolatot, és hajlamos a felelősség vállalására, akár túlzó önkritikával. Ez a stratégia gyakran a másik fél érzelmi védelmét, a kapcsolat értékeinek elismerését helyezi előtérbe. Jellemző volt még a nyílt konfrontáció, ami egy tiszta, őszinte módja a szakítási szándék közlésének. A kapcsolat felbontását kezdeményező fél megfelelő időt és helyet talál a beszélgetéshez, és nyíltan elmondja az érzéseit, szándékait a partnernek. A legkevésbé jellemző stratégia volt a közvetett kommunikáció (például a Facebook-státusz megváltoztatásával vagy sms-ben jelezni a szakítási szándékot) és a manipulációs stílus (például egy harmadik féllel megüzenni a szakítási szándékot).

3. táblázat. A szerelmi stílusok és szakítási stratégiák leíró statisztikái

Skála	N	Átlag	Szórás	Min	Max
Eros	203	16,14	4,15	0	20
Ludus	203	6,84	3,38	0	20
Storge	203	8,65	4,73	0	20
Pragma	203	7,88	3,80	0	18
Mania	203	8,28	3,80	0	20
Agape	203	11,13	4,59	0	20
Elkerülés/visszavonulás	203	34,42	16,72	0	76
Pozitív hangnem/önvád	203	35,62	13,21	0	69
Nyílt konfrontáció	203	19,56	7,10	0	28
Költségátruházás	203	8,72	5,65	0	28
Manipuláció	203	7,62	5,08	0	34
Távolságtartó/közvetett kommunikáció	203	6,48	4,63	0	26
Deeszkaláció	203	12,70	6,40	0	33

H1

1. ábra. A ciklotím temperamentum, a machiavellizmus és a manipulációs szakítási stratégia mediációs modellje

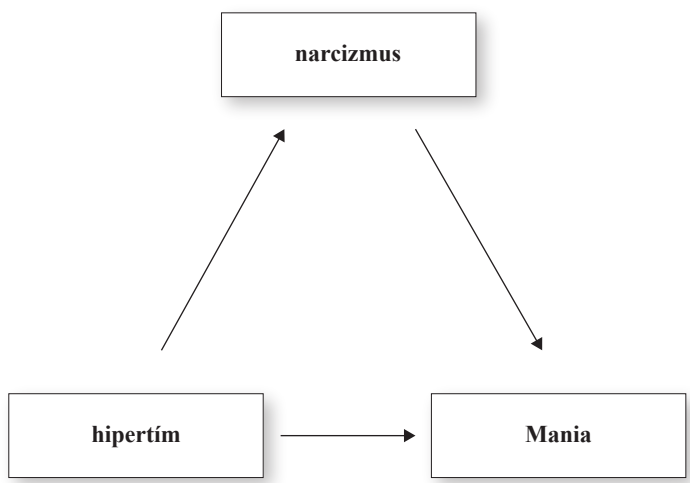
A mediációs elemzést regressziós útmodell *(1. ábra)* keretében végeztük, az indirekt hatás szignifikanciáját delta-módszerrel becsült konfidenciaintervallumokkal vizsgálva ($N = 203$).

A mediációs modell első lépésében a ciklotím temperamentum szignifikáns pozitív kapcsolatban állt a machiavellizmussal ($B = 0{,}501$; $SE = 0{,}119$; $\beta = 0{,}283$; $z = 4{,}21$; $p < 0{,}001$). A második lépésben a machiavellizmus szignifikáns prediktora volt a manipuláció szakítási stratégia alkalmazásának ($B = 0{,}20$; $SE = 0{,}07$; $\beta = 0{,}19$; $p = 0{,}009$).

A ciklotím temperamentum manipulációra gyakorolt közvetlen hatása nem volt szignifikáns ($B = 0{,}17$; $SE = 0{,}13$; $\beta = 0{,}09$; $p = 0{,}186$). Ugyanakkor a közvetett hatás szignifikánsnak bizonyult ($B = 0{,}10$; $SE = 0{,}04$; $\beta = 0{,}05$; $z = 2{,}22$; $p = 0{,}026$; 95% CI [0,01; 0,18]). A teljes hatás szintén szignifikáns volt ($B = 0{,}27$; $SE = 0{,}13$; $\beta = 0{,}15$; $p = 0{,}035$).

Az eredmények arra utalnak, hogy a ciklotím temperamentum és a manipulációs szakítási stratégia közötti kapcsolat a machiavellizmuson keresztül érvényesül, vagyis a modell indirekt mediációs mintázatot jelez. Az eredmények értelmezése szerint a ciklotím temperamentumhoz kapcsolódó érzelmi labilitás és impulzivitás nem közvetlenül, hanem a machiavellista interperszonális működésen keresztül járulhat hozzá a manipulációs szakítási stratégia alkalmazásához. A machiavellizmus ebben a modellben olyan köztes mechanizmusként értelmezhető, amely az érzelmi reaktivitás és hangulati ingadozás interperszonális stratégiákban való megjelenését közvetíti. Az eredmények így azt sugallják, hogy a kapcsolati konfliktuskezelés manipulatív formái részben a temperamentum és a sötét személyiségvonások kölcsönhatásának következményeként érthetők meg.

H2

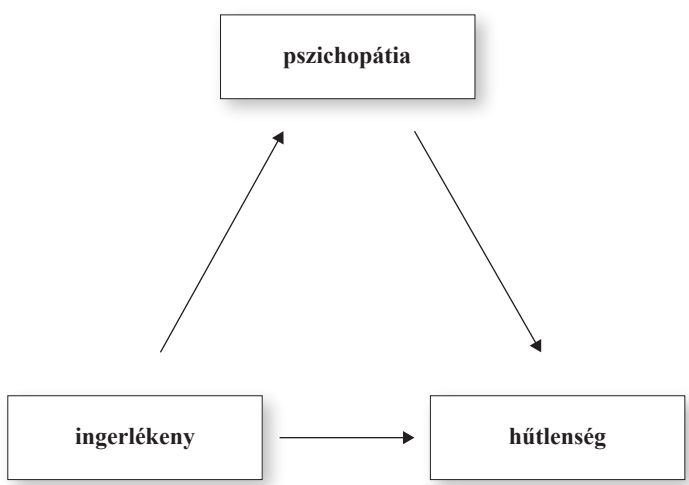

2. ábra. A hipertím temperamentum, a narcizmus és a Mania szerelmi stílus mediációs modellje

A hipertím temperamentum és a Mania szerelmi attitűd kapcsolatában a narcizmus mediáló szerepét mediációs elemzéssel vizsgáltuk. A mediációs útvonalat mutatja a *2. ábra.* Az első lépésben a hipertím temperamentum szignifikáns pozitív kapcsolatban állt a narcizmussal (B = 0,965; SE = 0,217; β = 0,299; z = 4,46; p < 0,001). A második lépésben a narcizmus szignifikáns pozitív prediktora volt a Mania szerelemi stílusnak (B = 0,172; SE = 0,052; β = 0,235; z = 3,30; p < 0,001). Az indirekt hatás szignifikánsnak bizonyult (B = 0,166; SE = 0,063; β = 0,070; z = 2,65; p = 0,008; 95% CI [0.043, 0.290]), ami arra utal, hogy a hipertím temperamentum a narcizmuson keresztül pozitív kapcsolatban áll a Mania stílussal. A hipertím temperamentum közvetlen hatása a Maniára ugyanakkor szignifikáns, de negatív irányú volt (B = −0,366; SE = 0,169; β = −0,154; z = −2,16; p = 0,03). A teljes hatás nem bizonyult szignifikánsnak (B = −0,199; SE = 0,166; β = −0,084; z = −1,20; p = 0,23).

Az eredmények alapján a hipertím temperamentum és a Mania szerelemi stílus kapcsolata összetett mintázatot mutat. A hipertím temperamentum közvetlen hatása negatív irányú volt, míg a narcizmuson keresztüli indirekt hatás pozitívnak bizonyult. Ez arra utalhat, hogy a hipertím temperamentum bizonyos körülmények között eltérő módon kapcsolódhat a kapcsolati működéshez, attól függően, hogy milyen személyiségjellemzőkkel társul. Az eredmények értelmezésekor azonban óvatosság indokolt, mivel a teljes hatás nem bizonyult szignifikánsnak, és a keresztmetszeti vizsgálati elrendezés nem teszi lehetővé az oksági következtetések levonását.

H3

3. ábra. Az ingerlékeny temperamentum, a pszichopátia és a hűtlenség mediációs modellje

Az ingerlékeny temperamentum és a hűtlenséggel kapcsolatos attitűdök kapcsolatában a pszichopátia mediáló szerepét mediációs elemzéssel vizsgáltuk ($N = 203$). A mediációs útvonalat mutatja a *3. ábra*. A modell első lépésében az ingerlékeny temperamentum szignifikáns pozitív kapcsolatban állt a pszichopátiával ($B = 0{,}805$; $SE = 0{,}133$; $\beta = 0{,}391$; $z = 6{,}05$; $p < 0{,}001$). A pszichopátia azonban nem bizonyult szignifikáns prediktornak a hűtlenséggel kapcsolatos vélekedést illetően ($B = -0{,}026$; $SE = 0{,}057$; $\beta = -0{,}035$; $z = -0{,}46$; $p = 0{,}648$). Az indirekt hatás nem volt szignifikáns ($B = -0{,}021$; $SE = 0{,}046$; $\beta = -0{,}014$; $z = -0{,}46$; $p = 0{,}649$; 95% CI [−0,111, 0,069]). Az ingerlékeny temperamentum közvetlen hatása a hűtlenségre szintén nem bizonyult szignifikánsnak ($B = -0{,}022$; $SE = 0{,}117$; $\beta = -0{,}014$; $z = -0{,}19$; $p = 0{,}85$), és a teljes hatás sem érte el a szignifikancia szintjét ($B = -0{,}043$; $SE = 0{,}108$; $\beta = -0{,}028$; $z = -0{,}40$; $p = 0{,}69$).

A jelen eredmények nem támasztották alá a feltételezett mediációs mechanizmust. Bár az ingerlékeny temperamentum szignifikáns kapcsolatban állt a pszichopátiával, a pszichopátia nem mutatott összefüggést a hűtlenséggel, és sem az indirekt, sem a teljes hatás nem bizonyult szignifikánsnak. Ez arra utalhat, hogy a hűtlenség kialakulásában a pszichopátia szerepe ebben a mintában korlátozott, vagy más személyiség- és kapcsolati tényezők fontosabb közvetítő mechanizmusként működhetnek. Az eredmények arra is rámutathatnak, hogy a temperamentum és a konkrét párkapcsolati viselkedések közötti kapcsolat nem feltétlenül lineáris vagy közvetlen személyiségvonásokon keresztül érvényesül.

Feltáró, hipotéziseken kívüli szignifikáns eredmények összefoglalását tartalmazza a *4. táblázat.*

A teljes modell vizsgálata során több szignifikáns kapcsolat is megjelent a vizsgált változók között. A temperamentumváltozók közül a ciklotím temperamentum több sötét személyiségvonással is pozitív kapcsolatot mutatott: a machiavellizmussal, a pszichopátiával és a szadizmussal. Emellett gyengébb, határeset-szignifikáns kapcsolat jelent meg a Mania szerelemstílussal is, valamint a teljes hatás szintjén a ciklotím temperamentum pozitívan kapcsolódott a Mania szerelemstílushoz, és negatív kapcsolatot mutatott a hűtlenséggel. Az ingerlékeny temperamentum erős pozitív kapcsolatban állt a narcizmussal, pszichopátiával és szadizmussal, valamint a teljes hatás szintjén a Mania szerelemstílussal is. A hipertím temperamentum szignifikáns pozitív kapcsolatot mutatott a narcizmussal. A szorongó temperamentum közvetlenül és viszonylag erős mértékben pozitív kapcsolatban állt az Agape szerelemstílussal, ami a modell egyik legerősebb direkt hatásának bizonyult. A sötét személyiségvonások és a szerelemstílusok kapcsolatát tekintve a machiavellizmus pozitív kapcsolatban állt a Ludus szerelemstílussal, valamint a költségátruházás és manipuláció szakítási stratégiákkal. A narcizmus pozitív kapcsolatot mutatott a Pragma szerelemstílussal, míg a pszichopátia pozitívan kapcsolódott a Mania, a Storge és Agape szerelemstílusokhoz.

A mediációs vizsgálatokban három szignifikáns közvetett hatás jelent meg: a ciklotím temperamentum hatása a Ludus szerelemstílusra machiavellizmuson keresztül, a ciklotím temperamentum hatása a Mania

4. táblázat. Szignifikáns hatások

Hatás	Összefüggés	B	SE	CI lower	CI upper	β	z	p
Közvetlen	Szorongó → Agape	0,94	0,25	0,45	1,43	0,26	3,76	< 0,001
	Depresszív → Elkerülés/ Visszavonulás	1,46	0,51	0,45	2,47	0,25	2,84	0,004
	Machiavellizmus → Ludus	0,22	0,05	0,12	0,33	0,32	4,35	< 0,001
	Machiavellizmus → Költség-átruházás	0,21	0,09	0,03	0,39	0,18	2,33	0,02
	Machiavellizmus → Manipuláció	0,15	0,08	−0,003	0,31	0,15	1,91	0,05
	Ciklotím → Machiavellizmus	0,42	0,13	0,15	0,69	0,24	3,08	0,002
	Ciklotím → Pszichopátia	0,38	0,11	0,15	0,61	0,24	3,27	0,001
	Ciklotím → Szadizmus	0,55	0,13	0,28	0,82	0,29	4,06	< 0,001
	Ciklotím → Mania	0,21	0,11	−0,001	0,43	0,15	1,94	0,05
	Ingerlékeny → Narcizmus	0,96	0,15	0,65	1,27	0,39	6,15	< 0,001
	Ingerlékeny → Pszichopátia	0,68	0,13	0,41	0,95	0,33	5,04	< 0,001
	Ingerlékeny → Szadizmus	0,53	0,15	0,22	0,84	0,22	3,43	< 0,001
	Hipertím → Narcizmus	0,68	0,24	0,21	1,15	0,21	2,86	0,004
	Narcizmus → Pragma	0,13	0,06	0,01	0,25	0,18	2,15	0,03
	Pszichopátia → Mania	0,17	0,06	0,03	0,30	0,19	2,47	0,01
	Pszichopátia → Storge	0,17	0,09	−0,001	0,35	0,16	1,94	0,05
	Pszichopátia → Agape	0,19	0,08	0,02	0,36	0,18	2,25	0,02
Közvetett	Ciklotím → Machiavellizmus → Ludus	0,09	0,03	0,02	0,17	0,07	2,51	0,01
	Ciklotím → Pszichopátia → Mania	0,06	0,03	0,001	0,13	0,04	1,97	0,04
	Ingerlékeny → Narcizmus → Pragma	0,13	0,06	0,004	0,25	0,07	2,03	0,04
Teljes	Depresszív → Elkerülés/ Visszavonulás	1,49	0,51	0,48	2,50	0,25	2,90	0,004
	Szorongó → Agape	0,91	0,25	0,41	1,40	0,25	3,62	< 0,001
	Ciklotím → Mania	0,27	0,10	0,05	0,48	0,19	2,49	0,01
	Ciklotím → Hűtlenség	−0,22	0,09	−0,41	−0,02	−0,18	−2,25	0,02
	Ingerlékeny → Mania	0,28	0,12	0,03	0,52	0,15	2,25	0,02

szerelemstílusra pszichopátián keresztül, az ingerlékeny temperamentum hatása a Pragma szerelemstílusra narcizmuson keresztül. A depresszív temperamentum pozitív kapcsolatot mutatott az elkerülés/visszavonulás dimenzióval, ami a direkt és a teljes hatás szintjén is megjelent.

Megbeszélés

A jelen kutatás célja az volt, hogy feltárja a Sötét Tetrád személyiségvonásai, az affektív temperamentumok és a szerelmi attitűdök, szakítási stratégiák és a hűtlenség percepciója közötti összefüggéseket normál populációban, mediációs modell keretében. Az eredmények összességében részben támasztották alá az előzetes hipotéziseket, ugyanakkor több, hipotéziseken kívüli összefüggés is kirajzolódott.

Az első hipotézis (H1) támogatást nyert: a ciklotím temperamentum pozitív kapcsolatban állt a machiavellizmussal, a machiavellizmus pedig a manipuláció szakítási stratégiával. A ciklotím temperamentum manipulációra gyakorolt közvetlen hatása nem volt szignifikáns, ugyanakkor az indirekt hatás igen, ami mediációs mintázatra utal. Ez összhangban áll azzal az elméleti feltételezéssel, hogy az érzelmi labilitás és impulzivitás nem közvetlenül, hanem interperszonális működésmódokon keresztül jelenik meg a párkapcsolati viselkedésben. A machiavellizmus ebben az értelemben olyan közvetítő mechanizmusként értelmezhető, amely a temperamentumból fakadó érzelmi működésmódot stratégiai, manipulációs interakciókba fordíthatja.

A második hipotézis (H2) részleges támogatást kapott. A hipertím temperamentum pozitív kapcsolatban állt a narcizmussal, és a narcizmus pozitív kapcsolatot mutatott a Mania szerelmi stílussal. Az indirekt hatás szignifikáns volt, ugyanakkor a hipertím temperamentum közvetlen hatása a Maniára negatív irányúnak bizonyult, és a teljes hatás nem volt szignifikáns. Ez az eredmény arra utalhat, hogy a hipertím temperamentum kettős szerepet tölthet be a kapcsolati működésben: önmagában inkább stabilizáló hatású lehet, míg narcisztikus vonásokkal társulva fokozhatja az érzelmi intenzitást és a kapcsolati bizonytalanságot. Az ilyen, ellentétes irányú direkt és indirekt hatások inkonzisztens mediációra utalhatnak.

A harmadik hipotézis (H3) nem nyert empirikus támogatást. Bár az ingerlékeny temperamentum szignifikáns kapcsolatban állt a pszichopátiával, sem a pszichopátia és a hűtlenség közötti kapcsolat, sem az indirekt hatás nem bizonyult szignifikánsnak. Ez arra utalhat, hogy a hűtlenséggel kapcsolatos attitűdök kialakulása komplexebb folyamat, amelyben a sötét személyiségvonások szerepe nem feltétlenül közvetlen vagy lineáris. Elképzelhető, hogy a hűtlenség inkább kapcsolati, normatív vagy szituációs tényezőkkel függ össze, semmint stabil személyiségdiszpozíciókkal, különösen nem klinikai mintában.

A hipotéziseken kívüli eredmények több ponton megerősítették az affektív temperamentumok és a sötét személyiségvonások kapcsolatát. Különösen az ingerlékeny temperamentum mutatott erős pozitív kapcsolatot a narcizmussal, a pszichopátiával és a szadizmussal, ami összhangban áll azokkal a modellekkel, amelyek az érzelmi reaktivitást és az impulzivitást a sötét személyiségdimenziók egyik temperamentumalapú előzményének tekintik. A ciklotím temperamentum szintén több sötét vonással mutatott kapcsolatot, ami alátámasztja az érzelmi

instabilitás és a gyors életstratégiák közötti feltételezett összefüggéseket.

A párkapcsolati változók közül kiemelhető, hogy a machiavellizmus pozitív kapcsolatban állt a Ludus szerelmi stílussal és több manipulációs szakítási stratégiával, ami jól illeszkedik a machiavellista interperszonális működésről szóló szakirodalomhoz. Emellett a szorongó temperamentum pozitív kapcsolatot mutatott az Agape szerelmi stílussal, ami arra utalhat, hogy a fokozott kötődési bizonytalanság és az önfeláldozó kapcsolati attitűd együtt is megjelenhet.

Összességében az eredmények arra utalnak, hogy az affektív temperamentumok és a sötét személyiségvonások együtt járulhatnak hozzá a párkapcsolati működés bizonyos mintázataihoz, különösen a konfliktuskezelés és a kapcsolati attitűdök területén. Az eredmények ugyanakkor nem tekinthetők oksági bizonyítéknak, mivel a vizsgálat keresztmetszeti elrendezésű volt, illetve a mediációs modellek statisztikai jellegűek, és nem igazolják az irányított fejlődési vagy kauzális folyamatokat.

A kutatás korlátai közé tartozik még, hogy a minta nem reprezentatív, és a vizsgálat önbeszámolós kérdőíveken alapul. Ezenkívül a mérőeszközök belső konzisztenciájának vizsgálata alapján több alskála reliabilitása a jelen mintán alacsonyabb vagy határesetértéket mutatott. A *TEMPS – A Temperamentum Kérdőív* hipertím alskálájának belső konzisztenciája alacsony volt, míg az ingerlékeny temperamentum alskála reliabilitása határesetnek tekinthető. A *Sötét Tetrád Kérdőív* esetében a machiavellizmus és a pszichopátia alskála belső konzisztenciája szintén határeset volt. Ez a mérési bizonytalanság csökkentheti az összefüggések kimutatásának erejét, ezért az ezekre az alskálákra vonatkozó eredményeket óvatosan érdemes értelmezni. A mediációs elemzések során nem történt többszörös tesztelésre vonatkozó korrekció és az indirekt hatásokat bootstrap eljárás nélkül becsültük, ezért az eredmények inkább feltáró jellegűnek tekinthetők.

A jövőbeli kutatások számára fontos irány lehet longitudinális vizsgálatok alkalmazása, valamint a kapcsolati viselkedés tényleges megnyilvánulásainak vizsgálata. Emellett érdemes lenne klinikai mintákon is tesztelni a modelleket.

Summary

The Impact of the Dark Tetrad on couple relationships in the light of affective temperaments

Background and Aims: Dark personality traits (Machiavellianism, narcissism, psychopathy, and sadism) are also present in the general population and can have a significant impact on romantic relationships. Our study aimed to explore the associations between these traits and affective temperaments (depressive, cyclothymic, hyperthymic, irritable, and anxious) in the context of romantic relationships, with particular focus on love attitudes, breakup strategies, and attitudes toward infidelity.

Methods: A sample of 203 participants, recruited online, completed the Short Dark Tetrad Questionnaire, the Hungarian version of the TEMPS-A temperament questionnaire, the Love

Attitudes Questionnaire, the Breakup Strategies Questionnaire, the Infidelity Questionnaire, and demographic questions. Relationships among the variables were examined using mediation analyses, in which affective temperaments were included as predictors, Dark Tetrad traits as mediators, and relationship variables as outcome measures.
Results: Cyclothymic temperament showed positive associations with Machiavellianism, psychopathy, and sadism, and exerted indirect effects on Ludus and Mania love styles. Irritable temperament was positively related to narcissism, psychopathy, and sadism, and narcissism played a mediating role in the case of the Pragma love style. Hyperthymic temperament was positively associated with narcissism. Depressive temperament showed a significant relationship with the avoidance/withdrawal breakup strategy, while anxious temperament was positively related to the Agape love style. Among the Dark Tetrad traits, Machiavellianism was associated with the Ludus love style and manipulation, whereas psychopathy showed associations with the Mania, Storge, and Agape love styles.
Discussion: Our findings highlight the complex, relationship-shaping roles of dark personality traits and affective temperaments, emphasizing the importance of early emotional patterns in shaping relationship dynamics and the processes of breakup.

Keywords: Dark Tetrad, Machiavellianism, narcissism, psychopathy, sadism, affective temperament, love attitude, breakup strategy, infidelity

Irodalom

Agnew, C. R., Van Lange, P. A. M., Rusbult, C. E., & Langston, C. A. (1998). Cognitive interdependence: Commitment and the mental representation of close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, *74*(4), 939–954. https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.4.939

Akiskal, H. S., & Akiskal, K. K. (2007). In search of Aristotle: Temperament, human nature, melancholia, creativity and eminence. *Journal of Affective Disorders*, *100*(1–3), 1–6. https://doi.org/10.1016/j.jad.2007.04.013

Akiskal, H. S., Akiskal, K. K., Haykal, R. F., Manning, J. S., & Connor, P. D. (2005). TEMPS-A: progress towards validation of a self-rated clinical version of the Temperament Evaluation of the Memphis, Pisa, Paris, and San Diego Autoquestionnaire. *Journal of Affective Disorders*, *85*(1–2), 3–16. https://doi.org/10.1016/j.jad.2004.12.001

Akiskal, H. S., Bourgeois, M. L., Angst, J., Post, R., Möller, H.-J., & Hirschfeld, R. (2000). Re-evaluating the prevalence of and diagnostic composition within the broad clinical spectrum of bipolar disorders. *Journal of Affective Disorders*, *59*, S5–S30. https://doi.org/10.1016/S0165-0327(00)00203-2

Akiskal, H. S., & Mallya, G. (1987). Criteria for the "soft" bipolar spectrum: treatment implications. *Psychopharmacology Bulletin*, *23*(1), 68–73.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. American Psychiatric Association. https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596

Back, M. D., Küfner, A. C. P., Dufner, M., Gerlach, T. M., Rauthmann, J. F., & Denissen, J. J. A. (2013). Narcissistic admiration and rivalry: Disentangling the bright and dark sides of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, *105*(6), 1013–1037. https://doi.org/10.1037/a0034431

Banks, S. P., Altendorf, D. M., Greene, J. O., & Cody, M. J. (1987). An examination of relationship disengagement: Perceptions, breakup strategies and outcomes. *Western Journal of Speech Communication*, *51*(1), 19–41. https://doi.org/10.1080/10570318709374250

Baxter, L. A. (1982). Strategies for ending relationships: Two studies. *Western Journal of Speech Communication*, *46*(3), 223–241. https://doi.org/10.1080/10570318209374082

Belsky, J., Steinberg, L., & Draper, P. (1991). Childhood Experience, Interpersonal Development, and Reproductive Strategy: An Evolutionary Theory of Socialization. *Child Development*, *62*(4), 647. https://doi.org/10.2307/1131166

Bereczkei, T., Birkás, B., & Kerekes, Z. (2007). Önzetlenség idegenek iránt. *Magyar Pszichológiai Szemle*, *62*(4), 449–473. https://doi.org/10.1556/mpszle.62.2007.4.2

Bereczkei, T., Birkas, B., & Kerekes, Z. (2010). The Presence of Others, Prosocial Traits, Machiavellianism. *Social Psychology*, *41*(4), 238–245. https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000032

Bonfá-Araujo, B., Lima-Costa, A. R., Hauck-Filho, N., & Jonason, P. K. (2022). Considering sadism in the shadow of the Dark Triad traits: A meta-analytic review of the Dark Tetrad. *Personality and Individual Differences*, *197*, 111767. https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.111767

Brewer, G., Parkinson, M., Pickles, A., Anson, J., & Mulinder, G. (2023). Dark Triad traits and relationship dissolution. *Personality and Individual Differences*, *204*, 112045. https://doi.org/10.1016/J.PAID.2022.112045

Buckels, E. E. (2018). *The psychology of everyday sadism*. University of British Columbia.

Buckels, E. E., Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2013). Behavioral Confirmation of Everyday Sadism. *Psychological Science*, *24*(11), 2201–2209. https://doi.org/10.1177/0956797613490749

Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Human aggression in evolutionary psychological perspective. *Clinical Psychology Review*, *17*(6), 605–619. https://doi.org/10.1016/S0272-7358(97)00037-8

Campbell, W. K., & Foster, C. A. (2002). Narcissism and Commitment in Romantic Relationships: An Investment Model Analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *28*(4), 484–495. https://doi.org/10.1177/0146167202287006

Chabrol, H., Van Leeuwen, N., Rodgers, R., & Séjourné, N. (2009). Contributions of psychopathic, narcissistic, Machiavellian, and sadistic personality traits to juvenile delinquency. *Personality and Individual Differences*, *47*(7), 734–739. https://doi.org/10.1016/J.PAID.2009.06.020

Charny, I. W., & Parnass, S. (1995). The impact of extramarital relationships on the continuation of marriages. *Journal of Sex & Marital Therapy*, *21*(2), 100–115. https://doi.org/10.1080/00926239508404389

Christie, R., & Geis, F. L. (1970). *Studies in Machiavellianism*. Elsevier. https://doi.org/10.1016/C2013-0-10497-7

Cleckley, H. C. (1976). *The mask of sanity; an attempt to reinterpret the so-called psychopathic personality* (9th ed.). Mosby Medical Library.

Collins, T. J., & Gillath, O. (2012). Attachment, breakup strategies, and associated outcomes: The effects of security enhancement on the selection of breakup strategies. *Journal of Research in Personality*, *46*(2), 210–222. https://doi.org/10.1016/J.JRP.2012.01.008

Collison, K. L., Vize, C. E., Miller, J. D., & Lynam, D. R. (2018). Development and preliminary validation of a five factor model measure of Machiavellianism. *Psychological Assessment*, *30*(10), 1401–1407. https://doi.org/10.1037/pas0000637

Cooper, S., & Peterson, C. (1980). Machiavellianism and spontaneous cheating in competition. *Journal of Research in Personality*, *14*(1), 70–75. https://doi.org/10.1016/0092-6566(80)90041-0

Csathó, Á., & Birkás, B. (2018). Early-Life Stressors, Personality Development, and Fast Life Strategies: An Evolutionary Perspective on Malevolent Personality Features. *Frontiers in Psychology*, *9*. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00305

Edershile, E. A., & Wright, A. G. C. (2021). Fluctuations in grandiose and vulnerable narcissistic states: A momentary perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, *120*(5), 1386–1414. https://doi.org/10.1037/pspp0000370

Emmons, R. A. (1987). Narcissism: Theory and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, *52*(1), 11–17. https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.1.11

Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of Personality: A 10 Year Review. *Social and Personality Psychology Compass*, *7*(3), 199–216. https://doi.org/10.1111/spc3.12018

Glover, N., Miller, J. D., Lynam, D. R., Crego, C., & Widiger, T. A. (2012). The Five-Factor Narcissism Inventory: A Five-Factor Measure of Narcissistic Personality Traits. *Journal of Personality Assessment*, *94*(5), 500–512. https://doi.org/10.1080/00223891.2012.670680

Hare, R. D. (1999). Psychopathy as a risk factor for violence. *Psychiatric Quarterly*, *70*(3), 181–197. https://doi.org/10.1023/A:1022094925150

Hendrick, C., & Hendrick, S. (1986). A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, *50*(2), 392–402. https://doi.org/10.1037/0022-3514.50.2.392

Hendrick, C., Hendrick, S. S., & Dicke, A. (1998). The Love Attitudes Scale: Short Form. *Journal of Social and Personal Relationships*, *15*(2), 147–159. https://doi.org/10.1177/0265407598152001

Houlcroft, L., Bore, M., & Munro, D. (2012). Three faces of Narcissism. *Personality and Individual Differences*, *53*(3), 274–278. https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.03.036

Jonason, P. K., & Kavanagh, P. (2010). The dark side of love: Love styles and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, *49*(6), 606–610. https://doi.org/10.1016/J.PAID.2010.05.030

Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2009). Machiavellianism. In Leary, M. R. & Hoyle, R. H. (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 93–108). The Guilford Press.

Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2011). The role of impulsivity in the Dark Triad of personality. *Personality and Individual Differences*, *51*(5), 679–682. https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.04.011

Jones, D. N., & Weiser, D. A. (2014). Differential infidelity patterns among the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, *57*, 20–24. https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.09.007

Kapoor, H. (2015). The Creative Side of the Dark Triad. *Creativity Research Journal*, *27*(1), 58–67. https://doi.org/10.1080/10400419.2014.961775

Karpman, B. (1948). The Myth of the Psychopathic Personality. *American Journal of Psychiatry*, *104*(9), 523–534. https://doi.org/10.1176/ajp.104.9.523

Kinsey, A. C., Pomeroy, W. R., & Martin, C. E. (2003). Sexual Behavior in the Human Male. *American Journal of Public Health*, *93*(6), 894–898. https://doi.org/10.2105/AJPH.93.6.894

Kraepelin, E. (1921). Über Entwurzelung. *Zeitschrift Für Die Gesamte Neurologie Und Psychiatrie*, *63*(1), 1–8. https://doi.org/10.1007/BF02872606

Lang, A., Papp, B., Inancsi, T., Dome, P., Gonda, X., Rihmer, Z., & Belteczki, Z. (2018). The development of a short version of TEMPS-A in Hungarian non-clinical samples. *Neuropsychopharmacologia Hungarica: A Magyar Pszichofarmakologiai Egyesulet Lapja = Official Journal of the Hungarian Association of Psychopharmacology*, *20*(1), 4–13.

Lee, J. A. (1973). *The colors of love: An exploration of the ways of loving*. New Press.

Lee, J. A. (1977). A Typology of Styles of Loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *3*(2), 173–182. https://doi.org/10.1177/014616727700300204

McHoskey, J. W. (2001). Machiavellianism and personality dysfunction. *Personality and Individual Differences*, *31*(5), 791–798. https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00187-2

Mento, C., La Barbiera, C., Silvestri, M. C., Muscatello, M. R. A., Cedro, C., Bruno, A., Pandolfo, G., Iannuzzo, F., & Lombardo, C. (2024). Affective temperaments and personality traits in couple well-being. *Journal of Mind and Medical Sciences*, *11*(1), 183–188. https://doi.org/10.22543/2392-7674.1467

Meskó, N., & Zsidó, A. N. (2022). Adaptív algoritmusok a párválasztásban: A Szerelmi Attitűdök Kérdőív magyar rövid változata (LAS-HSF). *Magyar Pszichológiai Szemle*, *77*(3), 385–403. https://doi.org/10.1556/0016.2022.00030

Nagurney, A., & Thornton, V. (2011). What is infidelity? Perceptions based on biological sex and personality. *Psychology Research and Behavior Management*, *4*, 51–58. https://doi.org/10.2147/PRBM.S16876

Newman, J. P., Patterson, C. M., & Kosson, D. S. (1987). Response perseveration in psychopaths. *Journal of Abnormal Psychology*, *96*(2), 145–148. https://doi.org/10.1037/0021-843X.96.2.145

Nickisch, A., Palazova, M., & Ziegler, M. (2020). Dark personalities – dark relationships? An investigation of the relation between the Dark Tetrad and attachment styles. *Personality and Individual Differences*, *167*, 110227. https://doi.org/10.1016/J.PAID.2020.110227

Paál, T. (2014). A Sötét Hármas – A narcizmus, a machiavellizmus és a pszichopátia evolúciós gyökerei. In P. Gyuris, N. Meskó, & R. Tisljár (Eds.), *Az evolúció árnyoldala – A lelki betegségek és az alternatív szexualitás darwini elemzése* (pp. 136–161). Akadémiai Kiadó.

Patrick, C. J. (2018). Psychopathy as masked pathology. In C. J. Patrick (Ed.), *Handbook of psychopathy* (2nd ed., pp. 3–21). The Guilford Press.

Paulhus, D. L. (2014). Toward a Taxonomy of Dark Personalities. *Current Directions in Psychological Science*, *23*(6), 421–426. https://doi.org/10.1177/0963721414547737

Paulhus, D. L., Buckels, E. E., Trapnell, P. D., & Jones, D. N. (2021). Screening for Dark Personalities. *European Journal of Psychological Assessment*, *37*(3), 208–222. https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000602

Paulhus, D. L., & Dutton, D. G. (2016). Everyday sadism. In *The dark side of personality: Science and practice in social, personality, and clinical psychology.* (pp. 109–120). American Psychological Association. https://doi.org/10.1037/14854-006

Pineda, D., Martínez-Martínez, A., Galán, M., Rico-Bordera, P., & Piqueras, J. A. (2023). The Dark Tetrad and online sexual victimization: Enjoying in the distance. *Computers in Human Behavior*, *142*, 107659. https://doi.org/10.1016/J.CHB.2023.107659

Pléh, Cs. (Ed.) (2021). *Pszichológia*. Akadémiai Kiadó. https://doi.org/10.1556/9789634546399

Plouffe, R. A., Kowalski, C. M., Papageorgiou, K. A., Dinić, B. M., Artamonova, E., Dagnall, N., Denovan, A., Gianniou, F.-M., Kyriazos, T., Saklofske, D. H., & Stalikas, A. (2023). The Revised Assessment of Sadistic Personality (ASP-8): Evidence for Validity across Four Countries. *Journal of Personality Assessment*, *105*(2), 149–162. https://doi.org/10.1080/00223891.2022.2055476

Pompili, M., Forte, A., Palermo, M., Stefani, H., Lamis, D. A., Serafini, G., Amore, M., & Girardi, P. (2012). Suicide risk in multiple sclerosis: A systematic review of current literature. *Journal of Psychosomatic Research*, *73*(6), 411–417. https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2012.09.011

Pompili, M., Rihmer, Z., Akiskal, H. S., Innamorati, M., Iliceto, P., Akiskal, K. K., Lester, D., Narciso, V., Ferracuti, S., Tatarelli, R., De Pisa, E., & Girardi, P. (2008). Temperament and Personality Dimensions in Suicidal and Nonsuicidal Psychiatric Inpatients. *Psychopathology*, *41*(5), 313–321. https://doi.org/10.1159/000146069

Raffagnino, R., & Puddu, L. (2018). Love Styles in Couple Relationships: A Literature Review. *Open Journal of Social Sciences*, *06*(12), 307–330. https://doi.org/10.4236/jss.2018.612027

Schmitt, D. P. (2004). Patterns and Universals of Mate Poaching Across 53 Nations: The Effects of Sex, Culture, and Personality on Romantically Attracting Another Person's Partner. *Journal of Personality and Social Psychology*, *86*(4), 560–584. https://doi.org/10.1037/0022-3514.86.4.560

Sprecher, S., Zimmerman, C., & Abrahams, E. M. (2010). Choosing Compassionate Strategies to End a Relationship. *Social Psychology*, *41*(2), 66–75. https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000010

Vazire, S., & Funder, D. C. (2006). Impulsivity and the Self-Defeating Behavior of Narcissists. *Personality and Social Psychology Review*, *10*(2), 154–165. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1002_4

Vázquez, G. H., Tondo, L., Mazzarini, L., & Gonda, X. (2012). Affective temperaments in general population: A review and combined analysis from national studies. *Journal of Affective Disorders*, *139*(1), 18–22. https://doi.org/10.1016/j.jad.2011.06.032

Vernon, P. A., Villani, V. C., Vickers, L. C., & Harris, J. A. (2008). A behavioral genetic investigation of the Dark Triad and the Big 5. *Personality and Individual Differences*, *44*(2), 445–452. https://doi.org/10.1016/J.PAID.2007.09.007

Weeks, G. R., Gambescia, N., & Jenkins, R. E. (2003). *Treating infidelity: Therapeutic dilemmas and effective strategies*. W W Norton & Co.

Whitty, M. T., & Quigley, L. (2008). Emotional and Sexual Infidelity Offline and in Cyberspace. *Journal of Marital and Family Therapy*, *34*(4), 461–468. https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2008.00088.x

Williams, K. M., Nathanson, C., & Paulhus, D. L. (2010). Identifying and profiling scholastic cheaters: Their personality, cognitive ability, and motivation. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, *16*(3), 293–307. https://doi.org/10.1037/a0020773